

Poznámky a zprávy.

Čeho není třeba. Nedostatek místa nám brání sledovati aspoň poněkud soustavně knižní trh domácích i přeložených prací naukových a popularisujících. Redakce cítí, že by to bylo její povinností i jejím právem: dbající, aby stránky Vědy a života poskytovaly čtenářstvu bezpečné a věcné poznání, měla a mohla by ukazovati cestu také hodnocením knih, stále ještě se všech stran čtenářstvu nabízených. Máme si myslit právě publikace, dovolávající se pozornosti širšího kruhu zájemců, kteří nemají možnost kontrolovati podávanou četbu vlastními bezpečnými odbornými znalostmi. Na neštěstí není u nás ještě dosti silně vyvinut cit odpovědnosti u autorů, překladatelů a vydavatelů, aby podávali do rukou čtenářstva jen věci vskutku hodnotné. Cena naukové práce se měří podle jejího obsahu a podání; zásluhu autorovy, získané jinde, nedovedou a nemohou zakrýti nedostatků. Bylo by konečně už jednou potřeba, aby si autoři a vydavatelé uvědomili, že čtenář-neodborník, beroucí do rukou knihu, v níž se chce poučiti a která jest mu jako zdroj poučení podávána, má nejen mravní, ale nepochybně i právní nárok, aby nebyl klamán. Malý příklad: vzrostlý zájem o léčivé byliny přivedl na knihkupecký trh několik knížek, zejména jedna z nich byla velmi pěkně upravena, s krásnými barevnými obrazy. Text po stránce botanické bezvadný, ale připojené poznámky o léčivosti a údaje o užívání budí povětšinou s lékařského hlediska nejen nesouhlas a pochybnosti, nýbrž přímo odpor, a čtenáři, jenž by se řídili radami tam obsaženými, hrozí vážné újmy na zdraví.

Mnoho rozpaků budí naše překlady. Stále se ještě objevují knihy, které možno při nejmenším pokládati pro nás za zbytečné. Nejsou snad špatné, ale jejich vznik ve zcela cizím prostředí a jejich určení pro vrstvy čtenářů zcela jiných zájmů a jinak utvářeně kulturní úrovně odnímá těmto knihám při překladu do češtiny většinu jejich hodnoty. Tak nedávno vyšel u nás překlad tlusté americké knihy o

rakovině; překlad, vydaný ve skvělé úpravě a prodáváný za cenu velmi vysokou. Je to typická ukázka zbytečného překladu. Náš čtenář především nepotřebuje, ani není na to zvyklý, aby se mu věci obecně známé podávaly s takovou přemírou slov a za stálého opakování, jak je to obvyklé v americkém popularisujícím písemnictví. Dále pak výklad o podstatě rakoviny a jejím léčení byl i u nás podán už tolikrát a nesrovnatelně lépe, právě širší kruhy, že úroveň přeložené americké knihy zůstává na hony daleko za těmito domácími články. — Jiná ukázka zbytečného překladu je knížka, obsahující úvahy dvou avantgardních ruských literátů o tom, jak psáti. Je sice zajímavé (jako lidský dokument), že právě vynikající literární anarchisté ukazují na sobě touhu hledati řád a zákonnost uměleckého tvoření; nepřepjatý čtenář by asi doporučil autorům poučiti se v nějaké základní Poetice nebo v podobné školské příručce, která by jim objasnila pojmy, s jejichž pochopením zápasí; nijak však neshledáváme nutnost seznamovati české čtenářstvo namáhavým a drahým překladem s úvahami tak podřízené hodnoty.

Prostřednost a nedostatky jsou všude, ale není třeba přenášeti jich jinam. Nebudiž pak zapomináno, že knížka, záslužná v prostředí svého vzniku, nemusí míti stejné vlastnosti jinde. γ

O výživě člověka máme z poslední doby hojně knih a knížek velmi rozmanité úrovně a tendence, od učených svazků pro odborníky až k ryze technickým návodům pro hospodyně. Nechybí ani spisů, které se snaží propagovat nová hesla vědecky sice málo nosná, ale zato sensační. V tomto nadbytku literatury o předmětu, který se vědecky rychle vyvíjí a značně mění, lze snadno zblouditi bez vážného poučení o tom, jak lidská výživa vypadá ve skutečnosti a ve světle kritické vědy. Takové poučení podává ve formě přístupné nová kniha docenta MUDra Františka Karáska „Základy nauky o výživě člověka“, vydaná právě ve sbír-